

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Workshop - Vårdens arkitektur

Utveckla vårdens miljöer

**FOKUSGRUPP
EXPERTER
VÅRD-
ARKITEKTUR
2019-06-25**

Workshopar med SWOT-analys inom ramen för Vårduppdraget

SYFTE

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en nationell vägledning för att utveckla vårdens fysiska miljöer. Syftet är att samla kunskap om hur hög arkitektonisk kvalitet i planering, byggande, inredning, drift och förvaltning av vårdens miljöer kan implementeras. Målgrupp är regioner/landsting, kommuner och berörda privata aktörer. Uppdraget är en del av ett större regeringsuppdrag att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö¹, som fokuserar på gestaltning av vår miljö genom arkitektur, landskapsarkitektur, inredning, konst och design.

METOD

Inom ramen för vårduppdraget skapar vi ett antal fokusgrupper som långsiktigt knyts till uppdraget för att bidra med kunskap och olika perspektiv in i arbetet. Under 2019 och 2020 anordnar vi en första workshop för varje fokusgrupp där vi inhämtar baskunskap. Vår intention är att under 2020 anordna ytterligare workshopar där fokusgrupperna möter varandra så att kunskaper och erfarenheter korsbefruktar varandra.

Workshoparna dokumenteras i ett bildprotokoll utformat enligt Designdialogmetoden². Den samlade kunskap som workshoparna ger används som underlag i fortsatt nätverksarbete och arbetas in i kommande vägledningar kopplade till uppdraget Vårdens miljöer.

1 <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2018/04/uppdrag-att-forstarka-arbetet-med-arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/>

2 <https://www.chalmers.se/sv/personal/Sidor/peter-frost.aspx>

Bildprotokoll SWOT-analys.

Fokusgrupp experter vårdarkitektur

FOKUSGRUPPER

Följande fokusgrupper är knutna till arbetet:

- Experter vårdarkitektur
- Kommuner – vården i stadsplanering
- Patient - och anhörigorganisationer
- Personalrepresentanter
- Privata aktörer - planering, ägande och förvaltning
- Region – planering, ägande och förvaltning
- Statliga myndigheter

FOKUSGRUPP: EXPERTER VÅRDARKITEKTUR

Boverket anordnade den 25 juni 2019 en workshop med experter inom vårdarkitektur för att ta del av gruppens kunskap och erfarenheter kring kvaliteter, problem och möjligheter, hur de upplever vårdens miljöer i dag och hur de önskar att framtidens vårdmiljöer bör utformas.

Workshopen bestod av en individuell SWOT-analys³. Vår SWOT-analys innehöll frågor om vad som fungerar bra och dåligt i dagens planering av vården kopplat till gestaltad livsmiljö, samt hur deltagarna önskar att det skulle vara i framtiden.

Workshopen bestod också av en gruppövning där man fick beskriva ett drömscenario för framtidens vårdmiljöer, som inkluderade både processer och lösningar, samt om de önskar något stöd från Boverket för att nå dit. Grupperna redovisade för varandra genom att sätta upp post-it lapparna på väggen och förklara hur de tänkte.

Bildprotokoll SWOT-analys.

³ <https://sv.wikipedia.org/wiki/SWOT-analys>

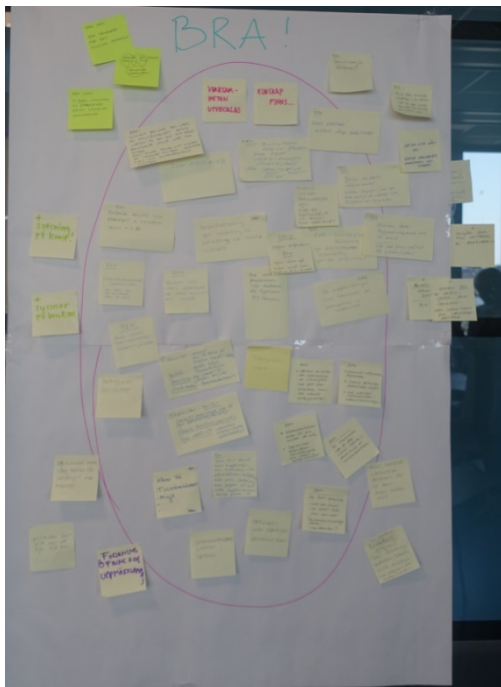
Övning 1

Individuell SWOT-analys

1. Hur fungerar planering av vård, kopplat till gestaltad livsmiljö, idag? BRA?
2. Hur fungerar planering av vård, kopplat till gestaltad livsmiljö, idag? UTMANING?
3. Hur skulle du önska att planering av vårdmiljö fungerar? FRAMTID?

Hur fungerar planering av vård kopplat till gestaltad livsmiljö i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

+ BRA

VI HAR KUNSKAP OCH ERFARENHET

Vi har kunskap och erfarenhet om läkande arkitektur!

DET FINNS GODA EXEMPEL

Det finns goda exempel och ansatser sedan cirka 10 år!

FORSKNING FINNS

Forskning finns och uppmärksammas! Kunskap från forskning gör arkitekturen vederhäftig!

VISS KUNSKAPSDDELNING FINNS

Centrum för vårdens arkitektur är viktiga, likaså Forum vårdbyggnad, Program för tekniks standard, Request for Proposal, Sveriges Kommuner och landstings skrifter, exempelvis förundersökningsprotokoll och så vidare.

NU ÄR PATIENTEN I FOKUS

Patientupplevelsen har tydligare kommit i centrum!

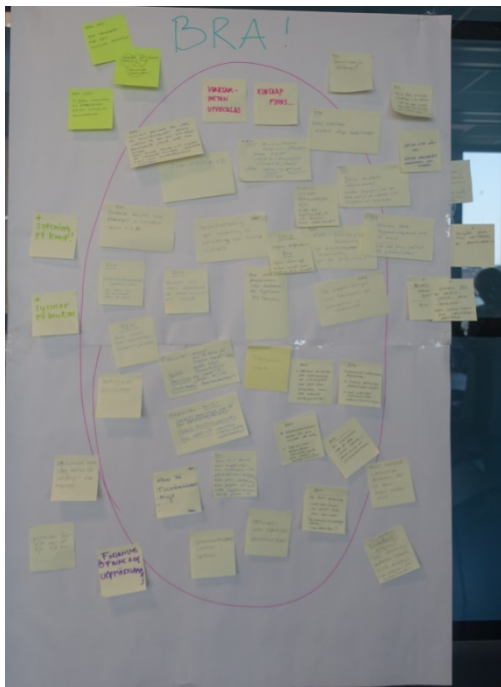
BRA SAMARBETE MED KLINISK PERSONAL

Sakkunniga inom vården är viktiga för förståelse och resultat!

KUNSKAP OM UTEMILJÖ OCH NATUR ÖKAR

Betydelsen av utemiljö och naturnärhet har fått ökad förståelse!

Hur fungerar planering av vård kopplat till gestaltad livsmiljö i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

+ BRA

BRA NÄR TYDLIG VÄRDEGRUND FINNS

Projekt med tydlig värdegrund har större möjlighet att lyckas!

VISSA KRAV ÄR TYDLIGA OCH BRA

Tillgänglighetskrav bidrar till bra miljöer för alla! Dagsljuskrav säkerställer hälsofrämjande arbetsplatser och patientmiljöer!

UPPHANDLINGAR SOM UTFÖRS MED OMSORG

Upphandlingar som fokuserar på kreativitet och kompetens ger bättre lösningar!

BRA MED EN PROCENT KONST

Både byggnadsintegrerad och lös konst är värdefull.

GESTALTNING TIDIGT I PROCESSEN ÄR VIKTIGT

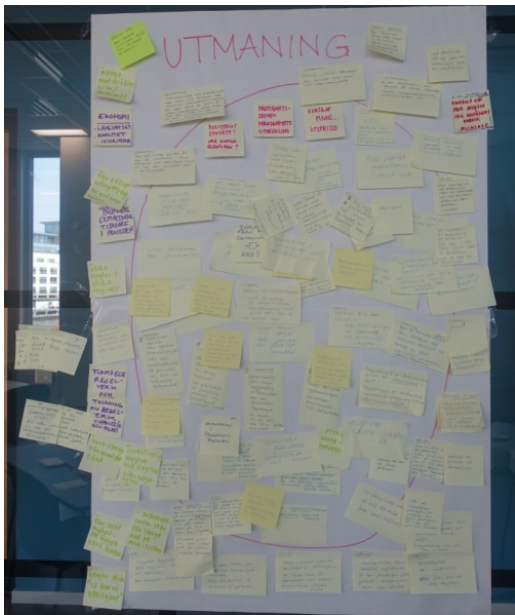
Bra när konst och gestaltungsfrågor befästs tidigt!

BETYDELSEFULLT MED FÖRNUFTIGT LEDARSKAP

När de vågar ta beslut och är bra på att förankra!

"Bra att det initialt pratas om läkande grönska och hälsomiljöer! Viktigt!"

Hur fungerar planering av vård kopplat till gestaltad livsmiljö i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- UTMANING

VÅRDPROJEKT ÄR KOMPLEXA

Vårdprojekt är komplexa med många projektägare, intressenter och lagrum.

KUNSKAPEN ÄR UTSPRIDD

Mycket bra information finns, men den är utspridd och svår att hitta.

REFERENSEXEMPEL SVÅRA ATT HITTA

Referensexempel är svåra att hitta när man behöver hitta liknande projekt snabbt.

MATERIALBANK SAKNAS

Krängligt omtolka krav till möjliga materialval.

ÖPPNA JÄMFÖRELSE SVÅRA ATT HITTA

I tidiga vägval är öppna jämförelser vägvisare.

INGEN STRUKTURERAD ERFARENHETSÅTERFÖRING

Vi kan inte utläsa effekter av fysiska lösningar och processer.

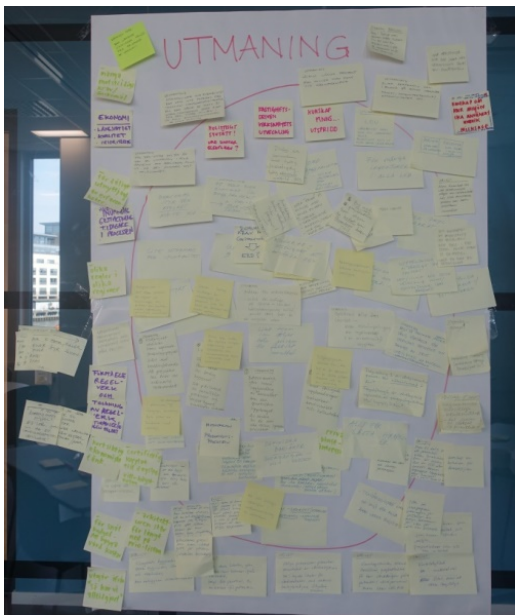
SPLITTRAD BILD ÖVER LANDET

Olika tillämpningar av arbetsmiljö och hygien i olika regioner.

FÖRÄNDRINGAR I BYGGSCKEDE

Ändringar och brister i tillgänglighet och orienterbarhet påverkar vårdupplevelse. Ofta under lång tid.

Hur fungerar planering av vård kopplat till gestaltad livsmiljö i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- UTMANING

TRÖGA POLITISKA BESLUT

Särskilt sjukhusprojekt på 8-10 år kräver uthållighet.

KUNSKAPSBRIST HOS BESLUTFATTARE

Politiker, beställare och projektledare brister i kunskap och förståelse.

INITIAL SAMSYN .. MEN SEN DÅ?

Värdeord urvattnas och omtolkas! Förankring brister!

LÅNGA FRAGMENTISERADE PROCESSER

Vårdprojekt skärs ner i upphandlingsfaser och projektgrupper byts ut flera gånger. Ökad risk att stafettkonsulter tappar målfokus.

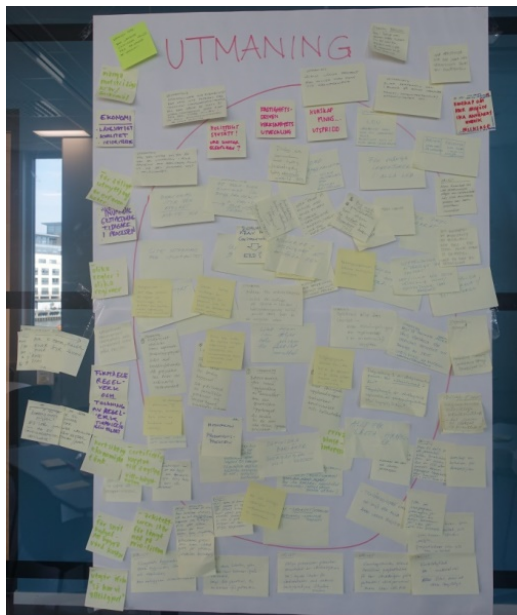
OLIKA PLÅNBÖCKER ÖKAR RISKERNA

Holistiska prioriteringar och mjuka värden nedprioriteras, ibland av siffror och teknik i ett tekniskt ingenjörstätt paradigm, ibland av kortsiktighet. God gestaltning kan ibland skapa värden, som spar pengar i "en annan plånbok".

"Om alla projekt blir dyrare måste man ha kalkylerat fel från början!"

"Vad är privat? Vad är allmänt? Ansvaret för helheten, vems är det? Är det Boverkets kanske?"

Hur fungerar planering av vård kopplat till gestaltad livsmiljö i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- UTMANING

UPPHANDLING ENLIGT LOU HOT MOT SAMHÄLLSMÅL

När Lagen om offentlig upphandling, LOU, används premieras vanligtvis inte kompetens utan bara låga priser.

PRISDUMPNING FÖRSÄMRAR BÅDE PROCESS OCH KVALITET

De mest komplexa uppdragen kräver den bästa kompetensen, men det belönas inte.

DÅLIGT ÅTERBRUK AV ARKITEKTERS KOMPETENS

Ofta kommer stora investeringar samtidigt över landet, istället för att expertkompetens efterfrågas jämnare över tid.

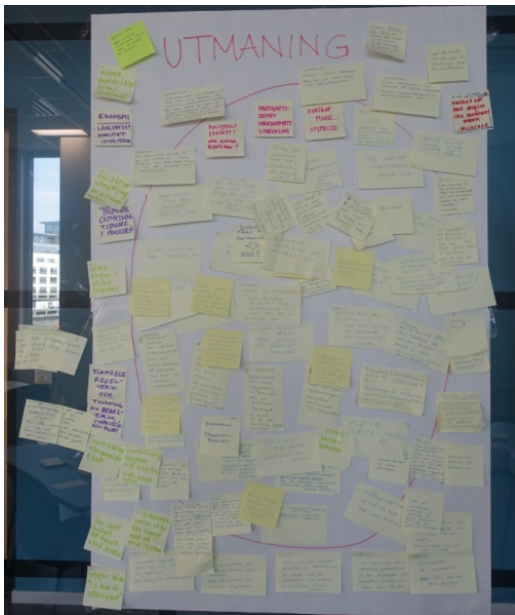
LÅG KUNSKAP OM VISSA PATIENTGRUPPER

Låg kunskap om vissa patientgrupper, exempelvis behov hos demenssjuka. Forskning kopplat till äldres boende behövs. SKL:s krav på översyn styr byggnadens form till L-form eller U-form. Konsekvenserna är inte bra.

ETT UTSATT MÖTE FÖR PATIENTEN!

Det behövs arkitektur som gör patienten tryggare och vårdprocessen mer begriplig och självklar.

Hur fungerar planering av vård kopplat till gestaltad livsmiljö i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- UTMANING

VERKSAMHET VILL ALLTID HA STÖRRE YTOR!

Patienter och anhöriga har svag talan kring sina behov.

ÖKANDE AVSTÅND MELLAN MÄNNISKOR?

Stora byggnader, lite dagsljus och få utblickar. Stordriftsfördelar driver volymer och ytor och skapar långa avstånd! Människor kommer längre från varandra. Hur blir det med ännu mer teknik och minskande personal?

GLAPP MELLAN FORSKNING, PILOTPROJEKT OCH BREDDINFÖRANDE

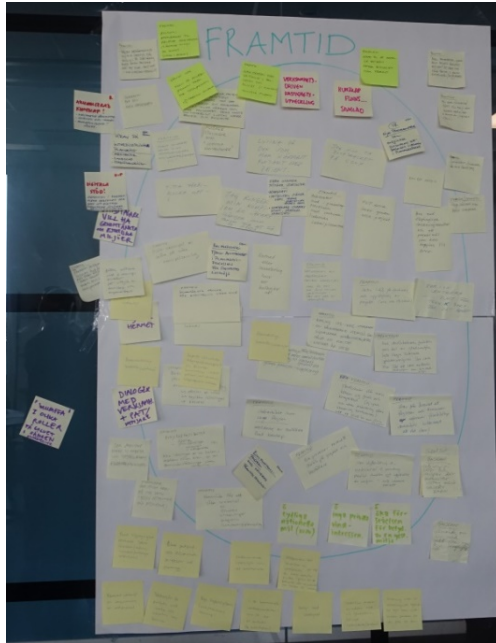
Det görs bra pilotprojekt men kunskap tappas ofta när resultatet ska införas i ordinarie verksamhet.

BEGRÄNSADE MÖJLIGHETER ATT STYRA KVALITEN I HYRDA LOKALER

Svårt göra bra lösningar i hyrda lokaler.

”Det finns i vårdmötet en dubbelhet, två perspektiv: Vårdproducentens idé om vårdprocess och vårdtagarens upplevelse! Det är en utmaning att ta hand om asymmetrin, underläget hos den redan pressade vårdtagaren. Då behövs en rumslig organisation som gör vårdprocessen begriplig och självklar! Som mildrar asymmetrin!”

Hur skulle du önska att planering av vårdmiljö fungerar?

Bildprotokoll SWOT-analys.

* FRAMTID

RIGGA RÄTT FRÅN BÖRJAN

Gestaltningens kompetens ska in så tidigt som möjligt i planeringsprocessen.

TILLSAMMANS-ARBETE

Hus, landskap, inredning och konst måste samverka och samplaneras!

VI MÅSTE SÄKRA SAMHÄLLSBYGGNADSMÅLEN

Arkitekter är utbildade och tränade i att se helheter och jobba för brukaren och samhället. Förtydliga samhällsupdraget, mandatet och plånboken!

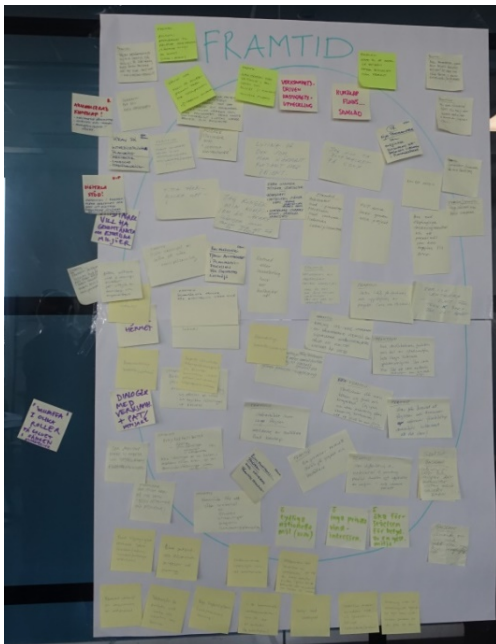
TEAM MED KONTINUITET NÖDVÄNDIGA

Med projektteam som följer projekt från början till slut bevakar man helhet, säkrar kunskap, ser och fyller i brister!

REGIONEN BEHÖVER HA EGEN ARKITEKT I EGET STALL!

För att säkra kontinuitet och måluppfyllelse kring gestaltad livsmiljö!

Hur skulle du önska att planering av vårdmiljö fungerar?

Bildprotokoll SWOT-analys.

* FRAMTID

NÅGON MÅSTE BEVAKA TOTALEKONOMIN

I dag går kortsiktiga mål före långsiktiga. Vi måste prioritera de långsiktiga lösningarna och den gemensamma plånboken!

VERKSAMHETSDRIVEN FASTIGHETSUTVECKLING

Fastighetsdriven verksamhetsutveckling behöver ersättas med verksamhetsdriven fastighetsutveckling!

BÄTTRE SKÖTSEL BEHÖVS!

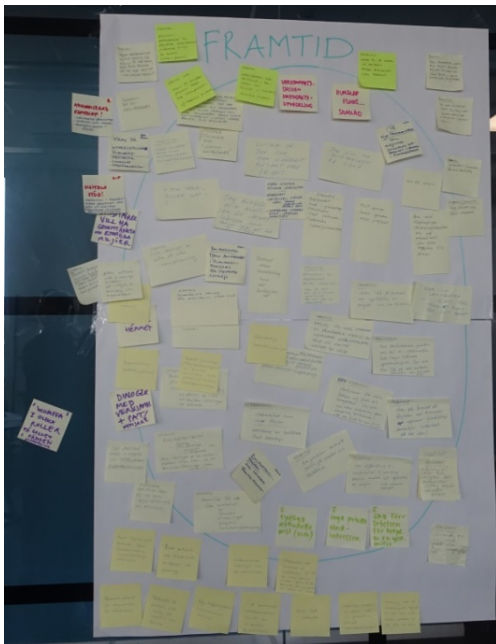
God skötsel är ett tecken på omtanke som påverkar vårdupplevelsen. Skötsel ska inte bantas bort.

VÅRD OCH HÄLSA ÄR EN DEL AV STADEN

Sjukhusområden ska inte planeras som egna världar! Vården är för alla och sjukhusområden är en del av staden!

"Vad är det som kostar egentligen? 2-3 års verksamhet kostar lika mycket som bygget! Att spendera 1% extra i bygget kan spara pengar för verksamheten kommande 50 år!"

Hur skulle du önska att planering av vårdmiljö fungerar?

Bildprotokoll SWOT-analys.

* FRAMTID

DRA LÄRDOM AV ERFARENHETER

Vi kan idag inte utläsa effekter av lösningar och processer. Vi saknar nyckeltal! Kanske ska vi avsätta en procentsats från projektbudgeten till utvärderingar?

ÖRONMÄRKA PENGAR TILL KVALITET

I framtiden måste vi öronmärka mer pengar till långsiktig kvalitet.

STORA VOLYMER MÅSTE BACKAS UPP

Storskalighet och flexibilitet i stora byggnadsvolymer måste backas upp med lika kraftfull landskapsarkitektur! Och det kostar pengar! Det måste man ta höjd för!

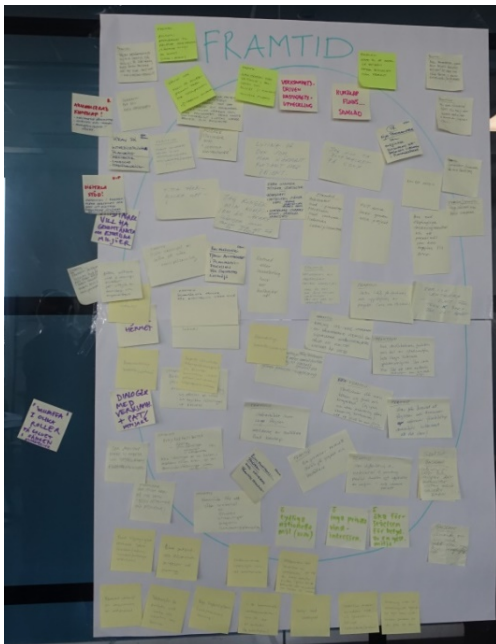
GOD INVÄNDIG GESTALTNING SIGNALERAR OMSORG

Det som är närmast patienten är det man upplever starkast. Därför måste den invändiga gestaltningen få en chans att integreras i lösningarna genom att involveras tidigt.

FRIHET UNDER ANSVAR

Kravställ inte allt! Öppna för nya lösningar.

Hur skulle du önska att planering av vårdmiljö fungerar?

Bildprotokoll SWOT-analys.

* FRAMTID

FRISK OCH KOMPETENT

"Patienten ska känna sig frisk och kompetent! Inte sjuk och i underläge!" Miljön ska kännas stödjande både mentalt och fysiskt.

GÖR EN "BOV" TILL LIVSMILJÖKRAV

BOV, Bygghälsa och Vårdhygien, har fått stort genomslag trots att den inte är lag eller regelverk. Kravställer sakkunnig person. En liknande stödfunktion behövs för gestaltad livsmiljö.

BRA HELHETER I STÄLLET FÖR FRAGMENTISERADE LÖSNINGAR

Dagens ibland motstridiga krav är hinder för patientupplevelsen. Hygienkrav och arbetsmiljökrav är tydligare och prioriteras.

MER FORSKNING

Gör som konstprocenten, satsa 1-2 % på forskning!

CHEFSARKITEKT

Inom varje region, som tar ansvar för kvalitet i gestaltad livsmiljö kopplat till hälsa.

"Finns ju hur mycket kunskap som helst! Problemet är ju samordningen! Överblicken kräver gemensam målbild och styrning! Det finns ju ingen styrning! Det är problemet Boverket!"

Övning 2

Gruppövning framtidens vårdmiljöer

1. Beskriv drömscenario för framtidens vårdmiljöer. Både processer och lösningar.
2. Hur kommer vi dit?
3. Boverkets roll? Vad behöver ni från Boverket?

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 1

SUMMERING: Grupp 1 trycker på vikten av att varje vårdmiljöprojekt utgår från en tydlig gemensam vision, som ägs av alla genom hela processen.

Bildprotokoll SWOT-analys.

PROCESS

EXTRA OMTANKE

Extra omtanke är viktigt, och tillräckligt med tid behövs för utformning och gestaltningsbeslut. "Oavsett hur stressad man är ska man alltid ta sig tid till extra omtanke".

TYDLIG VISION OCH ARBETSPROCESS

En gemensam vision och värdegrund behövs, där alla skeden i utvecklingen av vårdmiljön återkopplar till konceptet. Vision och värdegrund ska ägas av alla genom hela processen. Det bör finnas rekommenderade arbetsprocesser som stöd, även om uppdragen kan se olika ut.

OLIKA ZONER AV VÅRDMILJÖER

En del av vårdmiljön kan vara mer klinisk medan andra delar kan vara en förlängning av staden, till exempel entrén. Den kliniska vårdmiljön kan börja en bit in i byggnaden, medan andra zoner kan likna den miljö vi är mer vana vid.

FÅR SE PÅKOSTAT UT

Även utformning i vårdmiljöer får se påkostad ut. "Det är ju våra skattepengar." De här miljöerna är faktiskt till för oss alla.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

"När man kliver över tröskeln blir man förvandlad till patient (...) där handtaget blir en tryckknapp."

GRUPP 1

Bildprotokoll SWOT-analys.

LÖSNING

ERFARENHETSÅTERFÖRING

Erfarenhetsåterföring integreras i nya projekt, och blir en del av arbetsprocessen.

KVALITET I UPPHANDLING

Upphandling ska understödja helhetstänk och kontinuitet. Kunskapskrav om god gestaltad livsmiljö hos beställaren.

OLIKA LÖSNINGAR KOMPLETTERAR VARANDRA

Lösningarna kan se olika ut. Vi kan behålla parken i befintlig sjukhusmiljö och stapla funktioner på höjden. Vi kan även placera nya vårdfunktioner i stadsmiljön i anslutning till både nya och befintliga parker. En kompletterande lösning kan vara mobila enheter som dockar i där det behövs.

ÖRONMÄRKT BUDGET

Öronmärk poster i budgeten till exempelvis landskap, gestaltning.

STÄRKTA VÄRDEN

Börja jobba med prioriterade miljöer där extra hög kvalitet finns i kravställningen. Viktigt att värdena definieras i början av projektet.

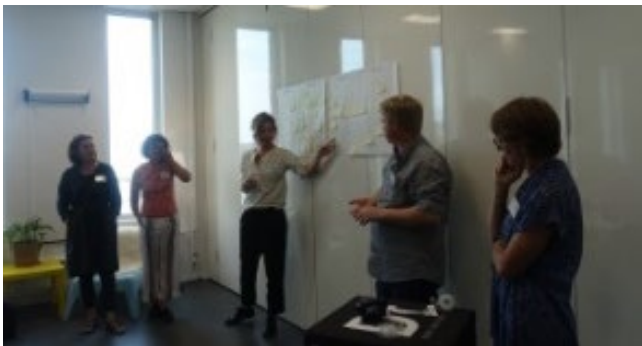
KRAV PÅ GRÖNYTOR I PBL, PLAN- OCH BYGGLAGEN

Krav på grönytor i vårdmiljön bör finnas i PBL.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 2

SUMMERING: Grupp 2 lyfter uppföljning som en viktig metod för att utveckla vårdmiljöer. Avsätt en procent av budgeten till uppföljning och dra nytta av den kunskapen tidigt i kommande processer. Låt arkitekter komma in med sin kompetens tidigt.

Bildprotokoll SWOT-analys.

PROCESS

EN RAK PROCESS

En rak process utan loopar, ändringar eller nya beslut där grundvisionen får råda är att föredra. Ett tydligt politiskt uppdrag, kravspecifikation, planering, beslut, genomförande och uppföljning.

ARKITEKTER BEHÖVER KOMMA IN TIDIGARE I PROCESSEN

Att arkitekter är med tidigare i diskussionen kan ge helt andra lösningar än nybyggnation. Arkitekter behöver komma med redan i skedet före gestaltungsprocessen.

STYR PROCESSEN

Processen ska gå att styra. Processmetoder och projektledning ska kunna hantera komplexa processer över tid, där lösningen inte är given.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

LÖSNING

GRUPP 2

Bildprotokoll SWOT-analys.

KONTINUITET

En process med kontinuitet!

KOMPETENT BESTÄLLARORGANISATION

Idag läggs det för mycket tid på grundläggande arkitekturpedagogik i projekten. Beställarorganisationen behöver ha mer kompetens och förståelse om gestaltad livsmiljö. Kunskapsbristen kan öka risken för försämrade projekt.

POLITIKERUTBILDNING VÅRD

Utbilda politiker om vårdarkitektur, så att de kan ta bättre beslut.

AVSÄTT BUDGET TILL UPPFÖLJNING

Avsätt av en del av projektbudgeten till uppföljning, validering och forskning. Dra sedan nytta av den kunskapen redan i upphandlingsfasen.

PONDUS I FRÅGOR SOM RÖR GESTALTAD LIVSMILJÖ

Hygienkrav i vårdlokaler har fått stor genomslagskraft och skapat tydlighet, trots att de inte har lagstöd. Boverket kan göra något liknande för vårdarkitektur, som får samma genomslagskraft?

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 3

SUMMERING: Grupp 3 tycker att det ska finnas ett dokument som säkrar gestaltningen genom alla skeden, en gestaltningsstrategi. Arkitekten har kompetensen att följa projektets alla skeden, och bidra med ett helhetstänk.

Bildprotokoll SWOT-analys.

"Vi lever i en värld där vi blir utbytta hela tiden."

"... och bytena är direkt förödande för projekten!"

PROCESS

GESTALTNINGSSTRATEGI - ETT SKALL-KRAV

Alla projekt oavsett storlek ska ha en gestaltnings-strategi som bas. Den ska omfatta teknik, arkitektur, inredning, landskap och stadsbyggnad och vara en levande dokumentation. Processen ska garantera regelbundna återkopplingar ("stages of reviews") till gestaltningsstrategin.

BRUKARPROCESS - ETT SKALL-KRAV!

Alla projekt ska ha en brukarprocess som skall-krav.

KONTINUITET GER KVALITET

LOU-processen måste värna om kontinuitet som skapar kvalitet. Arkitekten är tränad i helhetstänk och bra på helhetsbedömningar när mål ställs mot mål.

GEMENSAM MÅLBILD

Att ha en gemensam strategi som bas ger en bild av vilken riktning man ska gå, och vad det är man vill komma till.

DESIGNUTVECKLINGSPROCESS I BILDER

Att kontinuerligt illustrera med 3D-bilder, virtuell verklighet, VR, och beskrivningar stödjer kommunikation kring den överenskomna gestaltningsstrategin.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 3

Bildprotokoll SWOT-analys.

LÖSNING

ETABLERA BYGGHERREROLL PÅ BESTÄLLARSIDAN

När man förbereder upphandlingar av olika projekt bör det göras med arkitektkompetens på beställarsidan så att gestaltning finns med tidigt.

ARKITEKTURKOMPETENS PÅ LEDNINGSNIVÅ

Arkitekten bör ingå som rådgivare tidigt i projektens beslutsprocesser. Genom samarbete även i arbetet med kalkylen kan gestaltningskvaliteten säkras hela vägen, ända fram till bygg- och förvaltningsskedet.

GESTALTNINGSSTRATEGIN SOM LEVANDE DOKUMENT

Den fastställda gestaltningsstrategin ska verifieras med en granskning som omfattar både kalkyl och gestaltning (som RIBAs⁴ "review"). Styr gestaltningen genom regelbundna avstämningar ("*sign off reviews*"), i projektets alla skeden. Då tvingas du motivera dina beslut hela tiden, och alla tar ansvar.

SÄKERSTÄLLA MATERIALVAL

Det är nödvändigt med kvalitetssäkring även mellan systemhandling och detaljprojektering, en slags riskminimering i upphandlingsskedet ("*design development process*"). En säkerställande avstämning ("*sign off*") även på materialnivå.

⁴Royal Institute of British Architects, RIBA
<https://www.architecture.com/>

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 4

SUMMERING: Grupp 4 ser i sitt drömscenario en gestaltungsledare som står för kvaliteten i projektet från start till slut, och tänker övergripande kvalitet. Den värnar om läkande miljöer och mjuka faktorer. Gestaltungsledaren ska vara med under hela projektets förlopp, och säkerhetsställa gestaltungs-nivån oavsett vad som sker.

Bildprotokoll SWOT-analys.

PROCESS

BESTÄLLARE MED VISION!

En beställare med vision ger bra projekt varje gång! Beställaren har mycket makt att ställa krav, och se till att kraven uppfylls.

TRE LEDARE I PROJEKTET

Beställningsledare, projektledare och gestaltungsledare på plats genom hela projektet.

LÅNGSIKTIG EKONOMISK PLAN FÖR FÖRVALTNING

En långsiktig ekonomisk plan för förvaltning som hänger samman med gestaltungs-visionen ger stora kvaliteter till projektet.

NATIONELLT VERKSAMHETS RÅD

Verksamheten bör ha mycket att säga till om i alla vårdprojekt. Inrätta ett nationellt verksamhetsråd med klinikchefer, sjukhuschefer, kommuners hälso- och sjukhuschefer, som kan stödja regionerna. Kan säkra likartad kvalitet i hela landet.

KOMPETENS OCH ERFARENHET

Kompetens och erfarenhet hos beställaren är viktig, inte minst i upphandlingen.

NATIONELLT STÖD

Nationellt stöd för kommande vårdmiljöer är viktigt och bör utvecklas. Programteknisk standard, PTS, utgör en bra grund.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

LÖSNING

ÖRONMÄRKTA INVESTERINGAR

En viss procent av investeringarna ska öronmärkas till forskning om vårdens miljöer.

EKONOMI – LIVSCYKELANALYS

Fokusera på livscykelanalyseffekter för vård, och inte bara på totalkostnad i byggskede.

BRA VILLKOR

Att skapa projekt med trygghet över längre tid ger kontinuitet. Villkoren måste vara bra för att få personer med kraft, lust och kompetens att orka och vilja vara kvar i projekten.

UTBILDNING FÖR BESTÄLLARE

För att lyfta nivån måste utbildning och kompetens tillföras på beställarsidan.

UTVECKLINGSPLAN

Utvecklingsplaner kopplade till gestaltad livsmiljö bör finnas även för den redan byggda miljön. Gynnar långsiktig hållbarhet.

ARKITEKTRÅDGIVNING I BESLUT

Det ska finnas arkitektrådgivare i beslutsprocessen.

GRUPP 4

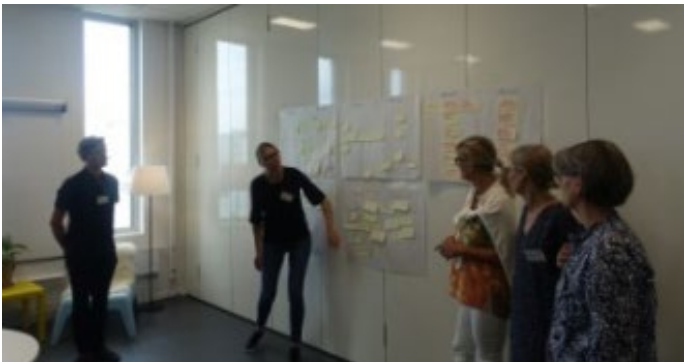

Bildprotokoll SWOT-analys.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 5

SUMMERING: Grupp 5 menar att det är svårt att reglera fram kvaliteter som grönfaktor, men att vi kan höja medvetenheten kring vikten av den för en hälsosam miljö.

Bildprotokoll SWOT-analys.

PROCESS

KURS I GESTALTAD LIVSMILJÖ

Region Dalarna erbjuder medlemmar i arkitekturrådet, politiker, studenter, arkitekter, kommunala och regionala tjänstepersoner att gå deras kurs i 15 poäng gestaltad livsmiljö. Att politiker går kursen är viktigt så att de kan ta in kunskapen om gestaltad livsmiljö i sina politiska beslut. Denna möjlighet borde finnas i alla regioner.

SITUATIONSBASERA MERA

Alla processer kan inte se likadana ut. Vi behöver anpassa processer efter situationens unika förutsättningar och skala.

EFTERTANKE

Vi behöver mera tid till process och eftertanke. Tänk efter före.

SLUTA MÄT, HÖJ MEDVETENHETEN

Det är svårt att bara reglera fram kvaliteter, såsom grönfaktor. Vi borde också höja medvetenheten kring vikten av den. Sluta mät, då vi mäter allting idag, och använd mera tid till gestaltning istället. Hitta andra sätt att värdera mjuka parametrar.

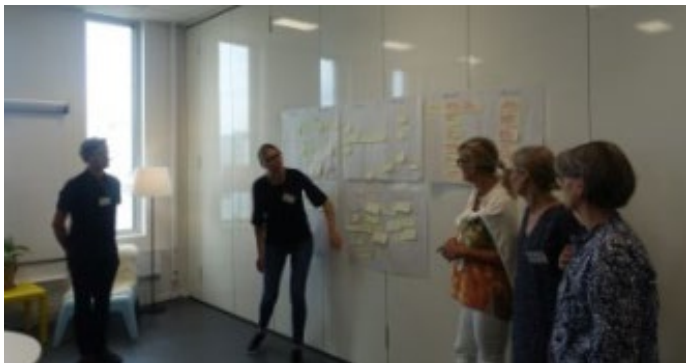
FASTIGHETSUTVECKLINGSPLAN

En fastighetsutvecklingsplan ska innehålla strategier för förvaltning både utomhus och inomhus.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

LÖSNING

GRUPP 5

Bildprotokoll SWOT-analys.

TILLIT, RESPEKT OCH SUNT FÖRNUFT

Det handlar om tillit över tid, då vårdprojekt oftast är väldigt långa. Om man upphandlar olika team under projektets gång, är det viktigt att ha en respektfull övergång mellan arkitekter, ekonomiska mål och gestaltningsmål. Då skapas kontinuitet genom hela kedjan. Det behövs tillit inom gruppen, respekt för varandras kunskaper, riktlinjer, regelverk och framförallt en långsiktig samsyn kring målen.

CHECKLISTOR FÖR EVIDENS

Checklistor bör finnas för att säkerställa att relevant kunskap, forskningsresultat och evidens används i projekten.

UTGÅ FRÅN PATIENTEN

Vad ser patienten? Hur känns det att vara patient här?

SÄKERSTÄLL FÖRVALTNINGEN AV GESTALTAD LIVSMILJÖ

Dra lärdom av förvaltning av konstnärlig utsmyckning och utveckla övrig förvaltning av gestaltad miljö på liknande sätt, det vill säga i samråd med designansvarig, för att säkerställa kvaliteter.

Beskriv drömscenario. Hur kommer vi dit?

GRUPP 1-5

VAD BEHÖVER NI FRÅN BOVERKET?

TA FRAM UTBILDNINGSPAKET TILL POLITIKER

Boverket bör ta fram utbildningspaket om god gestaltad livsmiljö till politiker. Grundförutsättningen är att ha baskunskaper om det man ska besluta om.

UTBILDA PROJEKTLEDARE

Boverket bör ta fram utbildningspaket om vårdmiljöprocesser kopplat till god gestaltad livsmiljö för projektledare.

UTVECKLA ARBETSPROCESSER

Boverket bör utveckla arbetsprocesser som säkerställer att gestaltningskonceptet följs hela vägen, från planering till förvaltning. Beställaren kan göra det om den har hög kunskap.

STÄLL KRAV PÅ EN VERIFIERINGSPROCESS

Kan Boverket ställa krav på en granskningsprocess, där den fastställda gestaltningsstrategin verifieras med en "review"? Det borde vara ett krav att inplanerade kvaliteter, som läkande arkitektur, inte försvinner längs processerna.

UTVECKLA NATIONELL KRAVSTÄLLNING KRING GESTALTAD LIVSMILJÖ

Vilka krav kan Boverket ställa respektive rekommendera?

EN PLATTFORM FÖR DIALOG OM VÅRDMILJÖ

Genom Boverkets uppdrag möjliggörs en plattform där arkitekter kan vara med och bidra och stödja Boverkets arbete med vägledning för god gestaltad vårdmiljö.

Summering av SWOT-analysen

UPPDRAGSTEAMET UPPFATTAR ATT BOVERKET BÖR VERKA FÖR:

NATIONELL KUNSKAPSPLATTFORM

- Vara i fas med rörligt mål. Vi bygger delvis för en okänd framtid, på grund av statliga utredningar, digitalisering, ökande teknik i vården och ett samhälle som ständigt är i förändring.
- Fler och nya aktörer inom vårdsektorn behöver enkel tillgång till kunskap, råd och riktlinjer - utan att dränera befintliga fungerande kunskapskanaler och plattformar.
- Beslutsfattare på olika nivåer behöver utbildningspaket!
- Befintliga kunskapsplattformar, som Centrum för Vårdens Arkitektur, CVA, Forum Vårdbyggnad, FVB, och Programteknisk Standard, PTS, är fortsatt viktiga aktörer i kunskapsdelningen!
- Mer forskning behövs!
- Viktigt omvärldsspana! Även internationellt!

KRAVSTÄLLA MED OMSORG

- Se över och motivera krav!
- Skapa tydligare hierarki mellan krav utifrån ett patientperspektiv!
- Rekommendera metoder som säkerställer kontinuitet i processer!

UPPHANDLA MED OMSORG

- Lagen om offentlig upphandling, LOU, missbrukar och saboterar målen kring gestaltad livsmiljö när pris går före kvalitet.
- Branschen dräneras på kompetens på grund av prisdumpning.
- Expertkompetensförsörjningen försvåras på grund av att vårduppdrag kommer i stora skov.
- Inredningsarkitekter med specialistkompetens slås ut av inredningsföretag
- Utbilda upphandlare!

Summering av SWOT-analysen

UPPDRAGSTEAMET UPPFATTAR
ATT BOVERKET BÖR VERKA FÖR:

HÄLSOPLANERA MERA

- Gestaltad livsmiljö faller mellan stolarna!
- Kortsiktighet vinner över långsiktighet!
- Det behövs både sjukvårdsplanering och hälsofrämjande planering!
- Det behövs en tydlig ansvarsfördelning!
- Vem kan göra vad? Staten? Utredarna? Myndigheterna? Boverket? Regionerna? Länsstyrelsen? Sveriges Kommuner och Landsting, SKL? Kommunerna? Nätverken? Fastighetsutvecklarna? Hyresvärdarna? Privata vårdgivare?

- Hur kan vi stödja samverkan?
- Hur förvaltas det långsiktiga ansvaret?
- Räkna på hälsoeffekterna! Vad kostar det om vi inte arbetar in livsmiljökvaliteterna?
- Hälsoplanera mera!

"Hälsa är ju hela
samhällets ambition!"

"Livsmiljökraven tappas bort i
processen! Vi kan bli bättre
på att ställa dom, och sätta
peng på dom!"

Deltagare

ABAKO arkitektkontor

Malin Kadesjö, arkitekt SAR/MSA
Elin Rittmark, arkitekt SAR/MSA

Arkitema

Henrik Magnusson, arkitekt SAR/MSA
Cecilia Spannel, arkitekt SAR/MSA

Arkitema Köpenhamn

Birgitte Gade Ernst, arkitekt MMA

BSK Arkitekter

Måns Adamson, arkitekt SAR/MSA

FOJAB Arkitekter

Anna Hjort, arkitekt SAR/MSA

Gora Art & Landscape

Monica Gora, konstnär/
landskapsarkitekt

Liljegrenska Kompaniet

Madeleine Liljegrén, Leg.
Fysioterapeut, specialist äldres hälsa
och M.sc. landskapsarkitektur

Liljewall Arkitekter

Patrik Signert, arkitekt SAR/MSA
Tina Andersson, inredningsarkitekt
SIR/MSA, tillgänglighetssakkunnig

LINK Arkitekter

BickVanh Cam Stoltz, arkitekt/ medical
planner Life Science sektoransvarig
Malmö och Certifierad sakkunnig Lean
Six Sigma Black Belt, LSSBB.

Marge Arkitekter

Susanne Ramel, arkitekt SAR/MSA

Nyréns Arkitektkontor

Carola Magnusson Boman, arkitekt
SAR/MSA

Region Dalarna

Helena von Bergen, konstnär/
landskapsarkitekt och
verksamhetsutvecklare Bild och form
Dalarna

SJÖGREN Arkitekter

Sven Magnus Sjögren, arkitekt SAR/MSA

SWECO Architects

Anna Montgomery, arkitekt SAR/MSA
Charlotta Gard, landskapsarkitekt
LAR/MSA och socionom
Madeleine Stjärne, inredningsarkitekt

Tengbom Arkitekter

Christine Hammarling, arkitekt SAR/MSA
Malin Ingemarsdotter Jönsson,
landskapsarkitekt LAR/MSA
Frank Wiesemeyer, arkitekt SAR/MSA

White Arkitekter

Charlotte Ruben, arkitekt SAR/MSA
Markus Magnusson, landskapsarkitekt
Åsa Haremst, arkitekt SAR/SIR/MSA

Wingårdh Arkitektkontor

Anders Olausson, arkitekt
SAR/MSA